

Vergaderjaar 2024–2025

35 334

Problematiek rondom stikstof en PFAS

Nr. 326

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSEL-
ZEKERHEID EN NATUUR**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2024

Op 18 december 2024 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) uitspraak gedaan in het hoger beroep over intern salderen met ongebruikte stikstofruimte door de Amercentrale en destructiebedrijf Rendac.¹ Deze uitspraken zijn ingrijpend en hebben aanzienlijke gevolgen voor natuurvergunningverlening voor projecten die stikstofdepositie veroorzaken. De uitspraken kunnen breed gevolgen hebben: voor de industrie, infrastructuur, landbouw, ander bedrijfsleven enzovoort. Met deze brief neem ik u mee in de meest relevante punten van deze uitspraken.

De Afdeling past haar vaste jurisprudentie aan. Tot de uitspraken van vandaag luidde die jurisprudentie dat potentiële schade voor de natuur was uitgesloten op het moment dat een nieuwe activiteit of een wijziging van een activiteit niet leidde tot meer stikstofdepositie op een voor stikstof gevoelig Natura 2000-gebied dan eerder was toegestaan voor een activiteit op dezelfde locatie (intern salderen). Hiervoor waren dan geen passende beoordeling en natuurvergunning nodig.

Door de uitspraken van heden is intern salderen echter natuurvergunningplichtig geworden en gelden daarvoor vrijwel dezelfde voorwaarden als voor extern salderen.

Als de eerdere toestemming bestaat uit een *milieutoestemming* van voor het moment dat de Habitatrictlijn ging gelden, mag volgens de Afdeling alleen worden gesaldeerd met hetgeen ook feitelijk was gerealiseerd en structureel in gebruik was of waarvan het gebruik zonder natuurvergunning kan worden hervat.

¹ ABRvS 18 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:4909 en ECLI:NL:RVS:2024:4923, <https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/december/rechtspraak-over-intern-salderen-wijzig/>

Bij intern salderen met een *natuurvergunning* mogen de gevolgen die zijn toe te rekenen aan het vergunde project volgens deze uitspraken worden ingezet als referentiesituatie, ook als niet alle activiteiten waarop die toestemming ziet, zijn of nog worden uitgevoerd. Dat geldt ook voor een natuurvergunning gebaseerd op het Programma Aanpak Stikstof.

Voor intern salderen geldt vanaf nu, zo oordeelt de Afdeling, net als voor extern salderen, het additionaliteitsvereiste. Dat betekent dat de stikstofruimte waarmee wordt gesaldeerd, aanvullend moet zijn op de stikstofreductie die nodig is voor de natuur.

De uitspraken zijn direct van toepassing op alle lopende procedures over activiteiten ten behoeve waarvan intern is gesaldeerd. Maar zij gelden, zo geeft de Afdeling aan, ook voor alle projecten die intern hebben gesaldeerd sinds 1 januari 2020 – het moment waarop de verslechteringsvergunningplicht is afgeschaft – én waarvoor op grond van de voorheen geldende rechtspraak geen vergunning nodig was. Dit geldt ook voor bedrijven die in de periode vanaf 1 januari 2020 een vergunning hebben aangevraagd en die is afgewezen – in de vorm van een «positieve weigering» – op grond van de toen geldende jurisprudentie. Al deze projecten zijn door deze uitspraken alsnog natuurvergunningplichtig geworden, maar het bevoegd gezag hoeft volgens de uitspraken de komende vijf jaar in beginsel nog niet te handhaven.

Het gaat hier om een uitleg van de Habitatrichtlijn door de hoogste bestuursrechter, die zich daarbij baseert op eerdere arresten van het Europese Hof van Justitie. Deze rechtspraak is voor nu een gegeven, waaraan ik in beleid en wetgeving niet af kan doen.

Het is duidelijk dat de uitspraken gevolgen hebben voor de situatie van bedrijven en ondernemers. Ik realiseer mij dat dit onzekerheid met zich meebrengt. Het kabinet zal de komende periode verder in beeld brengen wat de gevolgen zijn van deze uitspraken. Dit doen wij in samenspraak met de provincies. Wij zullen de Kamer hierover verder informeren, zodra wij deze gevolgen beter in beeld hebben.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma